

Նար-Ռոս

Նունե

Հայոց կյանքից

Ա

Ամառվա կիրակնային այն գեղեցիկ երեկոներից մեկն էր, երբ ամեն մարդ, օրվա անտանելի տոթից ստիպված՝ տանը փակված մնալուց հետո, դուրս է գալիս մի փոքր ազատ օդ շնչելու:

Արևն արդեն մայր էր մտել:

Թիֆլիսի գեղեցկաշեն տներից մեկի պատշգամբում, որ նայում էր դեպի մի մեծ փողոց, զբոսնում էր մի օրիորդ: Նրան տասնևյոթ տարեկանից ավելի չէր կարելի համարել, եթե նրա հասակն այդ տարիքին անհամեմատ բարձր չլիներ: Նա ուներ կատարյալ գեղեցկության բոլոր նշանները, բայց նրա փոքր-ինչ նիհար և գունատ դեմքից, որի վերա մի տեսակ մելամաղձոտ արտահայտություն կար, իսկույն կարելի էր գուշակել, որ մի ինչ-որ հոգեկան ցավ մաշում էր նրա քնքուշ կանացի սիրտը: Իսկ նրա քայլվածքը, դեմքի գրավիչ գծագրությունը և համեստ, բայց խիստ խելոք, թափանցող հայացքը նայողի վերա մի անբացատրելի ազդեցություն էին անում:

Ձեռքերը կցած և գլուխը կոր՝ նա ծանր քայլերով ման էր գալիս պատշգամբում: Երևում էր, որ նա ընկղմված էր խոր մտածության մեջ և, կարծես նա ամենևին չէր լսում ներքևը փողոցում անցուդարձ անող խումբ-խումբ մարդկանց ձայներն ու կառքերի դղրդոցը: Նա կանգնեց պատշգամբի երկաթե բարակ սյուներից մեկի մոտ, յուր գեղեցիկ գլուխը հենեց նրան և մեծ ու սևորակ աչքերը ձգեց

հեռուն՝ դեպի մայր մտած արևից շառագունած հորիզոնը: Դեռ երկար ժամանակ
և բոլորովին անշարժ, որպես արձան, նա անթարթ դիտում էր հեռուն, կարծես
կամենալով թափանցել, տեսնել, թե ի՞նչ է կատարվում այնտեղ՝ հորիզոնի մյուս
կողմը, երբ հանկարծ արտասուքի երկու խոշոր կաթիլներ դուրս ցայտեցին նրա
աչքերից, նրա գունատված այտերի վերայով ցած գլորվեցին, միևնույն
ժամանակ նրա կրծքից դուրս թռավ մի շատ նվազ արտամաշ հառաչանք, նա
ձյունի նման սպիտակ թաշկինակը մոտեցրեց աչքերին և կամաց նստեց այնտեղ
դրված աթոռի վերա: Արտասուքը խեղդում էր նրան, բայց նա զսպում էր իրեն:

«Դժվա՛ր է, դժվա՛ր...», վերջապես շնչաց նա, և արտասուքը առվի նման դուրս
ցայտեց նրա աչքերից: Նա թաշկինակը ամուր սեղմեց աչքերին, և երկար
ժամանակ դեռ լսվում էր նրա զսպված, խուլ հեկեկանքը: նա մոռացել էր անգամ,
որ փողոցում յուր վերա ուշադրություն դարձնողներ կարող էին լինել: Վերջապես
նա սրբեց արտասուքը, մի փոքր հանգստացավ և, յուր գեղեցիկ գլուխը ձեռքերին
հենելով, դարձյալ ընկղմեցավ խոր մտածության մեջ:

Այդ միջոցին հանկարծ բացվեցավ պատշգամբի դուռը, և շենքի վերա մի
հաստափոր մարդ երևաց: Դա մոտ հիսուն տարեկան, միջին հասակով, կարճ
բեղերով ու մազերով մի մարդ էր: Մի ինչ-որ խստություն և անգթություն
նշմարվում էր նրա սուր հայացքի մեջ: Նրա լիքը կարմիր թշերը ցույց էին տալիս,
որ ջրի տեղ նրան ծառայում էր կախեթու «գլուխ գինին», իսկ նրա դուրս ընկած
հաստ փորը կարծես ասում էր. «Գիտե՞ք, պարոններ, թե որքան անմեղների ու
աղքատ գյուղացիների քրտինքի ու արտասուքի գնով եմ ես այսպես
հաստացել»... Շոգն ստիպել էր նրան արձակելու յուր սև-ատլաս արխալուղի
կոճակները, որի տակից երևում էր նրա սպիտակ, օսլայած շապիկը: Նրա ուռած
աչքերից երևում էր, որ խաղաղ և կուշտ քնից նոր էր արթնացել:

Սա օրիորդի հայրը՝ աղա Յագոր Բուդդանիչն էր:

Դու էստի ի՞ս, Նինո, ասաց նա դանդաղությամբ հորանջելով: Օրիորդը, որը նրա
հայտնվելը չէր լսել, հանկարծ այդ ձայնի վերա սթափվեց և իսկույն նեթ վեր
կացավ տեղից:

Այո, հայրիկ, ասաց նա շատ նվազ ձայնով և երեսը դարձրեց դեպի փողոց, որպեսզի հայրը չտեսնե, թե լաց էր եղեր:

Ինչի՞ դեղիդ հետ չգնացիր բաղը ման գալու, հարցրեց աղա Յագոր Բուդղանիչը ծանր և բառերը պարզ ու որոշ արտասանելով, ինչպես այդ հատուկ է առհասարակ թիֆլիսեցի վաճառականական դասակարգին: Հիմի էնդի մուգիկ կուլի ածում... մե քիչ բութա կուտայիք ու յիդ կուգայիք:

Չկամեցա, հայրիկ...

Հա՛... դո՛ւն գիդիս, վուրթի, երկարացրեց հաստափորը: Ամա էտ մեկը լավ չիս անում, ուր դեղիդ հակառակում իս, ավելացրեց նա պատշգամբից ներքև փողոցը նայելուց հետո, էնքան խնդրից, աղաչից, դու քունն արիր ու չգնացիր:

Հայրի՛կ, դուք գիտեք, որ ես հիվանդ եմ... գլուխս ցավում է... և, բացի այդ, ես զբոսնել առհասարակ շատ չեմ սիրում, արդարացնում էր իրեն օրիորդը:

Հա՛: Էտ նրամեն է, վուր դու ջեր մտետ չիս գցի էն... Աղա Յագոր Բուդղանիչը չվերջացրեց յուր ասելիքն և հանկարծ խոսքը փոխեց, վուր դու իս կարթում ու օթախեմեղ վո՛ւխչ օրն իսկի չես դուրս գալի... Շատ կարթալը, վուրթի, լավ չէ... աճկերուտ էլ վնաս է:

Օրիորդը ոչինչ չպատասխանեց, նա հեռացավ պատշգամբի մյուս ծայրը, իսկ աղա Յագոր Բուդղանիչը մեջքը դեպի աղջիկը դարձնելով, ծանրությամբ նստեց աթոռի վերա, նրա ծանրությունից ճոճոաց աթոռը:

Էս ի՛նչ չիխլիպիտո սկամիք գիդին ես վուխտը, մրթմրթաց նա և բուրբուրվին անհոգ կերպով սկսեց շվշվացնել մի ինչ-որ եղանակ, որին հետևեց վրացերեն «Գամո, մգեո, գամիգոնեն» ցած ձայնով: Այդ ժամանակ օրիորդը մի խիստ սառ հայացք ձգեց նրա վերա և սկսեց նայել ներքև փողոցում խոնվող ամբոխին:

Ի՛վրիմե, հանկարծ երգն ընդհատելով՝ կանչեց աղա Յագոր Բուդղանիչը:

Իմերել ծառան իսկույն հայտնվեցավ պատշգամբի վերա:

Բա՞ գնեքամք, բատոնո (ի՞նչ եք կամենում, պարոն), թափեց նա միմյանց վերաբառերը,

Ղվինո (գինի):

Իմերելը չքացավ և մի քանի րոպեից հետո երևաց ձեռքին մի մեծ արծաթյա բաժակով, որ թափվելու չափ լցրած էր մուգ-կարմիր գինով: Աղա Յագոր Բուդդանիչը առավ բաժակը նրա ձեռքից, և մինչև կեսը մի շնչով խմելուց հետո, «Օխա՛յ» շունչ քաշեց ու սրբեց բեղերը, թեև ոչինչ չկար նրանց վերա: Նա երկրորդ անգամ բաժակը մոտեցրեց շրթունքներին և հենց կամենում էր մնացած գինին էլ ծծել, երբ հանկարծ նրա հետևից լավեց մի սաստիկ ճիչ և վայր ընկնելու մի խուլ ձայն: Առանց բաժակը ձեռքից թողնելու, նա շուտ եկավ հետևը և յուր աղջկան անշնչացած պատշգամբի վերա տարածված տեսավ:

Նրա գինին «հառամ էլավ»:

Բ

Վերոհիշյալ անցքից անցել էր երեք օր: Գիշեր էր. հեղեղանման անձրևը թափվում էր վերևից, երբեմն-երբեմն որոտի սարսափելի թնդյունները խլացնում էին անձրևի շփշփոցը:

Չ... թաղի եռահարկ տներից մեկի ներքին հարկի փոքրիկ և խոնավ սենյակներից, կամ ավելի լավ ասած, խուցերից միում, սեղանի վերա շուրջն աղոտ լույս տարածելով՝ վառվում էր մի փոքրիկ լամպա, նրա ծխից սևացած ապակին կոտրված էր, և կոտրվածը թղթով կպցրած: Ցերեկը այդ խուցը լուսավորվում էր մի ոչ այնքան մեծ լուսամուտով, որի կեսն էր միայն փողոցից վեր գտնվում: Լուսամուտի առաջ դրված էր սեղանը, որի վերա խառնիխուռն միմյանց վերա թափված էին գրքեր, թղթեր, լրագրի մի քանի համարներ, հացի փշրտանք, գրիչ, թանաքաման և ուրիշ բաներ, իսկ սեղանի առաջ դրված էր մի հին մահճակալ յուր հին անկողնով, որ միևնույն ժամանակ ամբողջ սենյակի մեջ և աթոռի տեղ էր ծառայում: Սենյակում այլևս ուրիշ ոչինչ չէր երևում, բացի մի ինչ-որ հին վերարկուից, որ կախված էր պատից մեկ անճոռնի ձեռնափայտից, որ դրված էր անկյունում: Պատերը սաստիկ խոնավ էին, որից և սենյակում մի

տեսակ ծանր օդ էր փռված:

Մահճակալի վերա արմունկները չոր տախտակին հենած և գլուխը ձեռքերի մեջ բռնած, նստել էր մոտ քսաներեք տարեկան մի երիտասարդ: Չնայելով խիստ չքավորության, որ յուր հետքերը շատ պարզ կերպով թողել էր նրա վերա, նա տակավին պահպանել էր յուր առաջվա գեղեցկության մի նշանավոր մասը՝ աչքերը, որոնք այդ թույլին խիստ մտածությամբ բևեռած էին առջևը դրված մի ինչ-որ տեսության վերա և որոնք պարզ կերպով արտահայտում էին նրա հաստատականությունն ու խելքը: Իսկ նրա լայն ճակատը, որի վերա դառնության կնճիռներ էին երևում, պսակված էր երկար և սև ետ սանրված մազերով:

Երկար ժամանակ և բոլորովին անշարժ՝ նա նստած էր նույն դրության մեջ: Ինչպես երևում էր, նա նստել էր մի բան գրելու, բայց կամ չէր կարողանում մտքերը կարգավորել, կամ նրա միտքը թռել, դեգերում էր հեռավոր կամ մոտիկ տխուր անցյալի մեջ, որը, գուցե, այժմ անցնում էր նրա չոած աչքերի առաջով, ինչպես մի ֆանտաստիկական երևույթ, որը, երբեմն, մինչև անգամ ամբողջ ժամերով զբաղեցնում է մարդուս բոլոր ուշքն ու միտքը: Մի խոսքով, նա գտնվում էր արթուն քնի մեջ, նա ոչ անձրևի շփշփոցն էր լսում և ոչ որոտի ականջ խլացնող թնդյունները:

Մինչդեռ նա գտնվում էր այդ դրության մեջ, որ-մին կամաց բախեց դուռը. բայց նա այդ չլսեց: Անցավ մի թույլ, դռան հարվածը կրկնվեցավ. նա դարձյալ չլսեց: Բայց երրորդ անգամ, երբ արդեն առաջվանից ավելի պինդ բախեցին, նա բարձրացրեց գլուխը և նայեց սենյակի անկյուններից մեկին.

«Դարձյալ մկները», շնչաց նա և կրկին ընկղմեցավ յուր մտքերի մեջ: Չորրորդ անգամ դուռը ծեծեցին և այս անգամ բավական պինդ. նա դարձյալ գլուխը բարձրացրեց և այս անգամ տեսավ, որ սխալվել է՝ թխկթխկոցը մկներին վերագրելով:

Ո՞վ է, կանչեց նա մի փոքր խոպոտ ձայնով:

Դրսից ոչ ոք չպատասխանեց, բայց դարձյալ ծեծեցին դուռը:

«Ջարմանալի է, մտածեց նա, ո՞վ պիտի լինի այս կեսգիշերին ինձ մոտ եկողը»:

Նա վեր կացավ և ուզում էր գնալ դուռը բանալու, բայց հանկարծ կանգ առավ.

«Չլինի՞ թե գող է», շնչաց նա կամաց՝ լայն բացած աչքերը դռանը հառելով:

«Ախ, միևնույն է այժմ ինձ համար», հանկարծ կանչեց նա մի տեսակ դառնությամբ և վազեց դեպի դուռը: Դուռը բանալուն պես՝ երկու ձեռքերը փաթաթվեցան նրա վզովը, և կանացի շատ նվազ մի ձայն շնչաց նրա ականջին.

Գրիգոր, ես եմ...

Նունե՛... բացականչեց իսկույն իրեն գրեթե մոռացած երիտասարդը և սեղմեց նրան յուր սաստիկ բաբախող սրտին. Նունե՛... Նունե՛, մի՞թե այս դու ես... մի՞թե այս իրականությունն է...